

Aan

de Gemeenteraad (afschrift aan het College)

Datum

31 maart 2025

Van

de Rekenkamer

Bijlagen

5

Onderwerp

Rekenkamerbrief DoeMee-onderzoek Energiebesparingsplicht

Beste raads- en commissieleden,

De Vereniging van Rekenkamers (voorheen de NVRR) is eind 2023 gestart met de uitvoering van een DoeMee-onderzoek naar de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing. De Rekenkamer Zoetermeer heeft in dit onderzoek geparticipeerd en is daarmee op een laagdrempelige manier in staat gesteld om inzicht te krijgen in de manier waarop gemeenten, provincies en omgevingsdiensten het toezicht en de handhaving op de energiebesparings- en informatieplicht hebben georganiseerd. De Rekenkamer heeft u op 21 december 2023 geïnformeerd over de start van dit onderzoek.

DoeMee-onderzoek

Het onderzoek is uitgevoerd door Ecorys. Het bureau heeft een enquête uitgezet onder gemeenten en de bijbehorende omgevingsdiensten, waarbij ook om relevante documenten is gevraagd. Aan de hand daarvan zijn factsheets opgesteld, die na validatie in focusgesprekken zijn besproken. Aan het onderzoek deden ruim 100 rekenkamers mee van gemeenten en provincies. Daarmee biedt het onderzoek ruime mogelijkheden tot onderling vergelijken.

De Algemene Rekenkamer onderzocht, parallel aan het DoeMee-onderzoek, de sturing van de minister voor Klimaat en Energie op de energiebesparingsplicht en de resultaten van de verplichting op landelijk niveau. Hoewel het DoeMee-onderzoek al rond het zomerreces was afgerond, is met publicatie gewacht tot de publicatie van de Algemene Rekenkamer van haar eigen onderzoek.

De onderzoeksvraag luidt als volgt: *“Welke inspanningen plegen gemeenten en provincies bij het toezicht en de handhaving van de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing en wat zijn daarvan de resultaten?”*

In deze rekenkamerbrief worden de bevindingen uit het onderzoek, specifiek voor de gemeente Zoetermeer, met betrekking tot de energiebesparingsplicht beschreven. Ook doet de Rekenkamer enkele aanbevelingen.

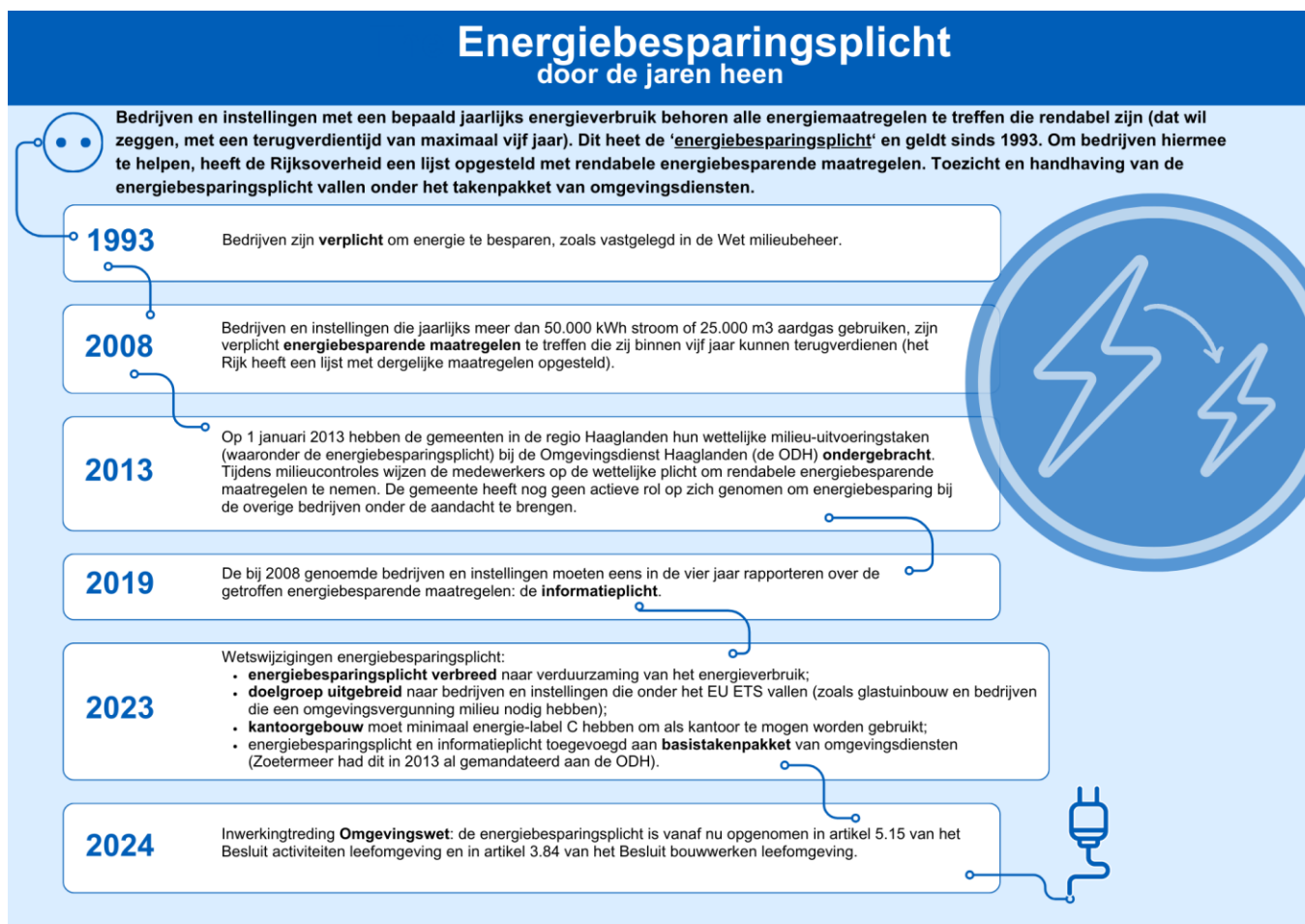
Als bijlagen treft u de (algemene) eindrapportage, een factsheet met gegevens van de gemeente Zoetermeer, een benchmark gemeenten en een benchmark omgevingsdiensten (waarin de antwoorden die Zoetermeer respectievelijk de ODH hebben gegeven, zijn gemarkeerd). Ook het eindrapport van de Algemene Rekenkamer is bijgevoegd.

Algemeen

Energiebesparingsplicht

Bedrijven en instellingen met een bepaald jaarlijks energieverbruik behoren alle energiebesparende maatregelen te treffen die rendabel zijn (dat wil zeggen, met een terugverdientijd van maximaal vijf jaar). Dit heet de '[energiebesparingsplicht](#)' en geldt sinds 1993. Om bedrijven hiermee te helpen, heeft de Rijksoverheid een lijst opgesteld met rendabele energiebesparende maatregelen¹. Toezicht en handhaving van de energiebesparingsplicht vallen onder het takenpakket van omgevingsdiensten.

In onderstaand figuur staat de geschiedenis van de energiebesparingsplicht kort weergegeven.

Informatieplicht energiebesparing

Aanvullend op de energiebesparingsplicht zijn bedrijven en instellingen vanaf 1 juli 2019 verplicht om eens in de 4 jaar actief informatie te verstrekken aan hun omgevingsdienst over de energiebesparende maatregelen die zij hebben genomen. De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) beheert het digitale loket waarmee bedrijven hun omgevingsdienst hierover informeren.

¹ Dit is de Erkende Maatregelenlijsten energiebesparing (EML). Hierin staan energiebesparende maatregelen met een terugverdientijd van 5 jaar of minder. De EML bestaat uit 3 onderdelen: Gebouwen, Faciliteiten en Processen. Met de EML kan aan de energiebesparingsplicht worden voldaan.

Het betekent overigens niet dat bedrijven en instellingen automatisch voldoen aan de energiebesparingsplicht indien zij voldoen aan de informatieplicht.

Energiebesparingsplicht in Zoetermeer

Op 1 januari 2013 hebben de gemeenten in de regio Haaglanden hun wettelijke milieu-uitvoeringstaken bij de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) ondergebracht, waaronder ook de energiebesparingsplicht, met het doel de taakuitvoering te professionaliseren en de dienstverlening aan burgers en bedrijven te verbeteren.

Uit het onderzoek blijkt dat de ODH jaarlijks een (ambtelijke) werkplan opstelt, met daarin de opdracht tot het toezicht op de energiebesparingsplicht. In 2022 is er een additionele opdracht gegeven voor het uitvoeren van toezicht (en handhaving) van de “Label C verplichtingen”². Er is naast het werkplan geen aparte opdracht geformuleerd voor de ODH over de invulling van toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht, in tegenstelling tot 70% van de deelnemende gemeenten.

Uitvoering door de ODH

De ODH heeft het takenpakket verdeeld in de programma's Toetsing & Vergunningverlening (T&V) en Toezicht & Handhaving (T&H). Het toezicht op het naleven van de energiebesparings- en informatieplicht valt onder het programma T&H. De ODH voert specifieke energiecontroles uit aan de hand van de Erkende Maatregelenlijsten energiebesparing (EML) en toetst de naleving van de informatieplicht en onderzoeksplicht bij algemene milieucontroles. Het digitale loket van de RVO maakt (automatisch) een code aan, op basis waarvan de ODH kan besluiten om locaties te controleren, als bijvoorbeeld blijkt dat een bedrijf beperkt aan de energiebesparingsplicht voldoet.

Voor de handhaving wordt de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO) toegepast. Bij alle geconstateerde overtredingen heeft de ODH een hersteltermijn opgelegd (alternatieven zijn: dwangsom, een vooraankondiging last onder dwangsom of geen sanctie).

Het aantal bedrijven dat per jaar wordt gecontroleerd wordt bepaald aan de hand van kengetallen, uurtarieven en het beschikbare budget van zowel opdrachtgevers en via Rijksregelingen. De ODH heeft meer dan 10 jaar nodig om alle bedrijven in Zoetermeer te controleren. Van alle aan dit onderzoek deelnemende omgevingsdiensten is dat bij 8% het geval. 80% van de omgevingsdiensten verwacht 2-5 of 5-10 jaar nodig te hebben.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de voor de controle op de energiebesparingsplicht relevante cijfers, van 2019 t/m 2023. De cijfers hebben betrekking op de gemeente Zoetermeer.

Jaar	2019	2020	2021	2022	2023
Totaal aantal bedrijven gecontroleerd	0	12	19	9	177
Totaal aantal uren besteed aan controles	0	96	103	28	699
Gemiddeld percentage overtredingen bij eerste controle	0	17	42	33	15
Gemiddeld percentage overtredingen na hercontrole	0	0	0	0	0
Totaal aantal overtredingen	0	2	8	3	27

Zoals in bovenstaande tabel valt te lezen, heeft de ODH in 2023 699 uur besteed aan controle op de energiebesparings- en informatieplicht in Zoetermeer.

Voor het jaar 2023 heeft de ODH in totaal 11.979 uur begroot voor Zoetermeer, 7.044 uur daarvan was bestemd voor T&H. Daarvan is respectievelijk 11.876 en 7.028 uur gerealiseerd.

De genoemde 699 uur is bijna 10% van het totaal aantal uren dat de ODH voor T&H in Zoetermeer gerealiseerd heeft en bijna 6% van het totaal aantal uren dat de ODH voor Zoetermeer heeft gerealiseerd.

² Per 1 juli 2023 geldt de verplichting dat een kantoorgebouw minimaal energie-label C moet hebben. Dit betekent een energielabel met een primair fossiel energiegebruik van maximaal 225 kWh per m2 per jaar. Voldoet het gebouw niet aan de eisen, dan mag het niet meer als kantoor gebruikt worden.

Toezicht en handhaving op de energiebesparings- en informatieplicht vormt daarmee slechts een klein onderdeel van het takenpakket van de ODH. In eerdere jaren was het aandeel nog veel kleiner, maar voor 2023 was extra geld beschikbaar (zie onder Financieel) zodat de ODH extra uren kon besteden aan (her)controles.

Informatiepositie van en sturing op de ODH

In onderstaande tabel staat weergegeven in hoeverre de ODH zicht heeft op het aantal bedrijven dat onder de energiebesparingsplicht valt, non-conformiteit, energiebesparingspotentieel en de totaal gerealiseerde energiebesparing.

Zicht op...	ODH	andere omgevingsdiensten
... het aantal bedrijven dat valt onder de energiebesparingsplicht en informatieplicht	wel	46% wel 54% deels
... de mate waarin bedrijven zich niet aan de informatieplicht energiebesparing houden	deels*	26% ja 72% deels 2% geen
... het energiebesparingspotentieel (bijvoorbeeld in kWh, m3 gas, CO2 reductie) bij bedrijven en instellingen	geen	26% ja 14% ja, indicatief 55% geen 5% weet niet
... de totale gerealiseerde energiebesparing die dankzij de energiebesparingsplicht is gerealiseerd	geen	38% ja, indicatief 60% geen 2% weet niet

** Deze informatie wordt door de ODH bij de RVO gedownload en gecombineerd met informatie vanuit andere bronnen. De reden dat er toch maar gedeeltelijk zicht is, is dat de databronnen nooit helemaal kloppend zijn. Er is behoefte aan het inzien of vorderen van energiegegevens bij de netbeheerder om de doelgroep volledig in beeld te krijgen³. Daarnaast is behoefte aan gelijke 'data-sleutels' zodat gegevens met elkaar kunnen worden gekoppeld. Om toch zoveel mogelijk zicht te krijgen, heeft de ODH verschillende databronnen gecombineerd tot een voorspelmodel.*

De ODH houdt alleen toezicht op het treffen van maatregelen en handhaaft wanneer een maatregel niet getroffen is, maar monitort niet het aantal getroffen maatregelen en per wanneer die getroffen zijn. De ODH heeft, net als veel andere omgevingsdiensten, beperkt zicht op de daadwerkelijk gerealiseerde energiebesparing. Dit komt doordat de focus primair ligt op het opleggen en controleren van energiebesparingsmaatregelen, en niet op de monitoring van het werkelijke besparingsresultaat. Een belangrijke oorzaak hiervan is de beperkte toegang tot energieverbruiksgegevens van bedrijven. Een mogelijke oplossing zou een koppeling met netbeheerders kunnen zijn, waardoor het energieverbruik direct inzichtelijk wordt en effectiever kan worden geëvalueerd. Echter, binnen de huidige wet- en regelgeving is dit niet toegestaan. Hierdoor blijft de monitoring van daadwerkelijke besparingen een uitdaging.

Er zijn afspraken gemaakt tussen de gemeente en de ODH over monitorings- en verantwoordingsinformatie met betrekking tot de energiebesparingsplicht. Er wordt periodiek (elke 4, 8 en 12 maanden) een ambtelijke rapportage verstrekt, net als in 41% van de deelnemende gemeenten het geval is. Deze leveren op sommige punten adequate informatie over de uitvoering van toezicht en handhaving op de energiebesparings- en informatieplicht, er wordt namelijk niet op taakveld binnen het programma apart gerapporteerd. Zoetermeer heeft, net als bijna de helft van de deelnemende gemeenten, kritische prestatie indicatoren (KPI's) afgesproken. Voor het programma T&H betreft het een viertal KPI's, te weten

³ Hier komt verandering in met de toevoeging van artikel 18.25a in de Omgevingswet. Via dit artikel krijgt het bevoegd gezag toegang tot energieverbruiksgegevens via netbeheerders.²² Wanneer dit artikel in werking treedt is nog onbekend. De wet is volgens het wetgevingsprogramma van voorjaar 2024 'in voorbereiding'.

1. het gerealiseerde werkvolume;
2. overlastmeldingen uitgesplitst naar oorzaak;
3. naleefgedrag;
4. het resultaat van bezwaar- en beroepszaken.

Het naleefgedrag wordt in gedefinieerd als het percentage bedrijven waarbij bij de eerste controle geen overtredingen wordt geconstateerd. Bovenstaande KPI's gelden voor het gehele programma T&H, waar de energiebesparingsplicht onderdeel van uit maakt.

De rol van de Zoetermeerse gemeenteraad

Zoals vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling ODH kan de raad haar zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. In de begrotingsbijlage Verbonden partijen staat nadere informatie over het doel van deze gemeenschappelijke regeling, het beleid en de financiën.

Uit het onderzoek blijkt dat er de afgelopen jaren, bij behandeling van de begroting, standaard de vraag wordt gesteld of de ODH handhaaft op energie- en informatieplicht en dan specifiek op Label C. In dit onderzoek kwam niet naar voren of er wel eens vragen/opmerkingen zijn gekomen van de gemeenteraad over de bereikte resultaten (bijvoorbeeld reductie CO2 en vermindering gas en elektriciteit) van de energiebesparingsplicht.

Over de energiebesparingsplicht is in het raadsinformatiesysteem het volgende te vinden:

- [schriftelijke vragen](#) door de PvdA over energiebesparende maatregelen door bedrijven in Zoetermeer (04-03-2015); daarin schrijft het college in antwoord op één van de vragen 'In hoeverre spreekt het college bedrijven aan om hier vrijwillig toe over te gaan?': 'In artikel 2.15 van het Activiteitenbesluit milieubeheer is de wettelijke plicht voor een ondernemer vastgelegd om energiebesparende maatregelen te realiseren. Deze verplichting is alleen van toepassing voor bedrijven met een wat groter verbruik en is gelimiteerd tot maatregelen die binnen vijf jaar terug zijn te verdienen. Sinds april 2013 heeft het college deze taak gemandateerd aan de Omgevingsdienst Haaglanden (ODH). Tijdens milieucontroles wijzen de medewerkers op de wettelijke plicht om rendabele energiebesparende maatregelen te nemen.
De gemeente heeft nog⁴ geen actieve rol op zich genomen om energiebesparing bij de overige bedrijven onder de aandacht te brengen.'
- [memo](#) (13-11-2017) waarin de toezegging om het verbeteren van de informatie vanuit de ODH. Het college zegt in dit memo o.a. toe dat de jaarwerkplannen, ter kennisname, naar de raad gestuurd worden. Dit werkplan wordt opgesteld door de ODH en vormt de basis voor de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhavingstaken. Per [memo](#) op 28-06-2018 heeft het college het jaarwerkplan 2018 ter kennisgeving aan de raad toegestuurd. Werkplannen uit latere jaren zijn in iBabs niet te vinden, de raad ontvangt wel de jaarrapportages bij de (ontwerp)jaarstukken.
- [memo](#) (28-04-2020) ter afdoening van een [motie](#) waarin wordt toegezegd dat het college jaarlijks 10 extra duurzaamheidscontroles laat uitvoeren gedurende de looptijd van het 'Programma Energietransitie en Groen (2023)'.
- [amendement](#) 2006-K (02-06-2020) met als strekking dat de aanbevelingen van het rekenkamerrapport van de Rekenkamer Leidschendam-Voorburg e.a. inzake energiebesparingsplicht bedrijven worden overgenomen en geïmplementeerd.

Financieel

Alle aan de gemeenschappelijke regeling ODH deelnemende gemeenten voldoen jaarlijks een deelnemersbijdrage. Deze wordt op voorcalculatie vastgesteld en na afloop van het jaar worden producten en diensten met de individuele deelnemers verrekend op basis van nacalculatie. In onderstaande tabel staan de begrote en gerealiseerde bijdragen van Zoetermeer aan de ODH van de afgelopen jaren, alsmede het begrote en gerealiseerde aantal uren. De bijdrage wordt geleverd vanuit het budget uit Programma 5.3 'Behouden veiligheid in de stad'.

⁴ Dat was de mening van het college ten tijde van de beantwoording van de vragen. Of en wanneer deze mening is gewijzigd blijkt niet uit dit onderzoek.

Jaar	Bijdrage Begroot	Bijdrage Gerealiseerd	Bijdrage Verschil	Uren Begroot	Uren Gerealiseerd	Uren Verschil
2019	€ 1.032.531	€ 1.012.440	€ 20.091 -/-	11.570	10.836	734 -/-
2020	€ 1.094.492	€ 1.096.479 € 1.105.979*	€ 1.987 € 11.487*	11.452	11.554	102
2021	€ 1.123.148	€ 1.091.241	€ 31.907 -/-	11.580	10.968	612 -/-
2022	€ 1.169.381	€ 1.179.959	€ 10.578	11.721	11.338	383 -/-
2023	€ 1.193.848	€ 1.297.660	€ 103.812	11.979	11.876	103 -/-
2024	€ 1.285.249	n.n.b.	n.n.b.	11.501	n.n.b.	n.n.b.

* inclusief additionele opdracht t.w.v. € 9.500

bron: begroting en jaarrekening ODH <https://omgevingsdiensthaaglanden.nl/dossiers/bestuursdocumenten/>

Naast de deelnemersbijdragen van de deelnemende gemeenten ontvangt de ODH rijks gelden zoals de Versterkte Uitvoering Energiebesparingsplicht 2022-2023 (VUE-3 gelden) en Specifieke Uitkering Toezicht en Handhaving Energiebesparingsplicht (SPUK-THE regeling). Met deze extra gelden kon de ODH extra (her)controles uitvoeren.

In de [Ontwerpjaarstukken 2023](#) noteerde de ODH het volgende: “Ultimo 2023 was voor de SPUK IBP Versterking VTH-stelsel nog een bedrag beschikbaar van € 211.000 en voor de SPUK Extra toezicht en handhaving energiebesparingsplicht nog een bedrag van € 2.085.600. De verdere uitvoering vindt plaats in 2024 en volgende jaren.”

In de focusgroepen die Ecorys voerde is door gemeenten en provincies aangegeven dat het soms onduidelijk is waar het landelijke geld uiteindelijk terecht komt en aan wordt besteed. Verschillende SPUK-regelingen maken het diffuus waar provincies, gemeenten en omgevingsdiensten precies van zijn en wie welke verantwoordelijkheid draagt.

Hoewel een extra financiële impuls in beginsel positief is, is het voor een aantal omgevingsdiensten, lastig om deze middelen daadwerkelijk in te zetten. Als gevolg van krapte op de arbeidsmarkt is er een gebrek aan capaciteit. Ook de ODH heeft hier last van en maken werk van het intensiveren en uitbreiden van de wervings- en selectiemethoden.

Zoetermeer – aanvullende vragen

Aanvullend op het DoeMee-onderzoek dat Ecorys heeft uitgevoerd, heeft de Rekenkamer drie aanvullende vragen gesteld aan de gemeente Zoetermeer op het gebied van de energiebesparingsplicht. Door beperkte ambtelijke capaciteit duurde het langer dan voorzien dat de Rekenkamer hierop antwoord kreeg.

Alvorens naar deze vragen, en de beantwoording, over te stappen kijken we eerst naar het gemeentelijk beleid op het gebied van energiebesparing.

In het [Programma Duurzaam en Groen Zoetermeer 2020 - 2023](#) schrijft de gemeente het volgende:

Bedrijven

Momenteel voert de ODH de wettelijke taken uit voor de gemeente Zoetermeer zoals handhaving van energiebesparing bij de grotere bedrijven en het uitvoeren van controles in het kader van de Wet Milieubeheer. Bij deze laatste controles is er ook (beperkt) aandacht voor energiebesparing. De Omgevingsdienst Haaglanden biedt aanvullend de mogelijkheid aan gemeenten om een bedrijfsbezoek op duurzaamheid uit te voeren bij bedrijven. Bij dit bedrijfsbezoek is er aandacht voor de thema's energiebesparing, aardgasvrij, duurzame energieopwekking en duurzame mobiliteit. Op dit moment zijn er geen aanvullende middelen om deze extra controle uit te voeren.

Voor kantoren geldt er een energielabelverplichting. Deze verplichting maakt dat het hebben van duurzame kantoorgebouwen kan bijdragen aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Bij de update van de kantorenstrategie Haaglanden is de ambitie om hier nadrukkelijker rekening mee te houden, en

de koppeling te zoeken met de plannen voor de verduurzaming van de bestaande wijken in Zoetermeer.

Gemeentelijke organisatie klimaatneutraal

Net als landelijk afgesproken, en voorgesteld in het duurzaamheidspact, komt de gemeente Zoetermeer met een Routekaart voor het gemeentelijk vastgoed om te laten zien wat de gemeente van plan is om aan haar doelstelling voor een fossielonafhankelijke (aardgasvrije) vastgoedportefeuille te voldoen. Hierbij hanteert Zoetermeer haar hogere ambitie van aardgasvrij in 2040. Deze routekaart wordt in 2020 opgesteld. Waar mogelijk wordt hierbij rekening gehouden met de inzichten uit de transitievisie warmte.

Alle schoolgebouwen die in Zoetermeer worden gebouwd of grootschalig gerenoveerd, wekken evenveel hernieuwbare energie op als ze verbruiken.

Het programma Duurzaam en Groen was aan actualisatie toe. Daarnaast waren er enkele ontwikkelingen zoals de visie Zoetermeer 2040, het coalitieakkoord en enkele regionale en landelijke afspraken, zoals bijvoorbeeld de RES. Daarom heeft de raad op 11 september 2023 het [Programma](#) Energietransitie Zoetermeer [vastgesteld](#). Binnen dit programma wordt de aanpak van de energietransitie langs drie pijlers georganiseerd:

- a. Gebouwde omgeving, bestaande uit alle woningen en gebouwen in Zoetermeer
- b. Energiearchitectuur in samenhang bestaande uit:
 - i. opwek en infrastructuur (incl. opslag en beter benutten infrastructuur) elektriciteit
 - ii. bronnen en infrastructuur voor aardgasvrije warmte (incl. bepalen keuze voorkeursalternatief voor aardgasvrije warmte).
- c. Mobiliteit

Vraag 1

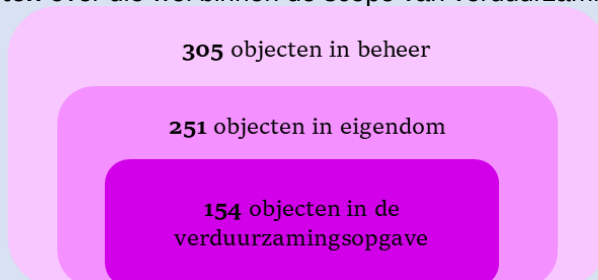
In hoeverre voldoet de gemeente zelf aan de energiebesparingsplicht en de informatieplicht voor het eigen vastgoed?

De energiebesparingsplicht geldt voor locaties met een relevante milieubelastende activiteit én met een jaarlijks energiegebruik vanaf 50.000 kWh elektriciteit of 25.000 m3 aardgas(equivalent). De afdeling Vastgoed registreert het onderhoud en alle facilitaire diensten van 305 gemeentelijke objecten waarvan 16 objecten vallen onder de energiebesparingsplicht. Voor deze 16 adressen zijn energiebesparingsplicht-rapportages opgesteld in 2022. In de tabel in Bijlage I is te zien in hoeverre de maatregelen per adres zijn uitgevoerd. Voor de meeste panden staat een grote onderhoudsbeurt op de planning in 2025. Dan worden de resterende nog niet uitgevoerde maatregelen uitgevoerd.

De gemeente Zoetermeer heeft per 1 januari 2025 in totaal **305 objecten** in beheer, waarvan **251 objecten** in eigendom.

Van deze 251 objecten vallen **97 objecten** buiten de scope van de Routekaart Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed. Dit komt doordat de gemeente voor deze objecten geen onderhoudsplicht heeft, omdat:

- Het terreinen betreft, zoals voetbalvelden of parkeergarages, waar geen verduurzamingsopgave op van toepassing is;
- Het onderwijsgebouwen zijn waarvoor het schoolbestuur verantwoordelijk is voor de verduurzaming. Hierdoor blijven **154 objecten** over die wél binnen de scope van verduurzaming vallen.

De gemeente werkt aan het opstellen van een routekaart voor het verduurzamen van de vastgoedportefeuille en het opnemen van verduurzaming in de Meerjarige Onderhoudsplannen. Dit wordt als onderdeel van de Vastgoednota ter vaststelling aangeboden⁵. Het college heeft op 31 januari 2022 toegezegd om dat jaar nog een nota vastgoed naar de raad te sturen. Deze toezegging is [verdaagd](#) tot 30 april 2025.

Vraag 2

In hoeverre voldoet de gemeente aan de Label C (energiebesparing) verplichting voor kantoorgebouwen?

De gemeente heeft slechts 4 kantoorpanden in beheer.

- * Vlamingsstraat 3 (Label A+++)
- * Morapad 7 (Label D)
- * Croesinckplein 24 (Label B)
- * Fonteinbos 1B (Label C)

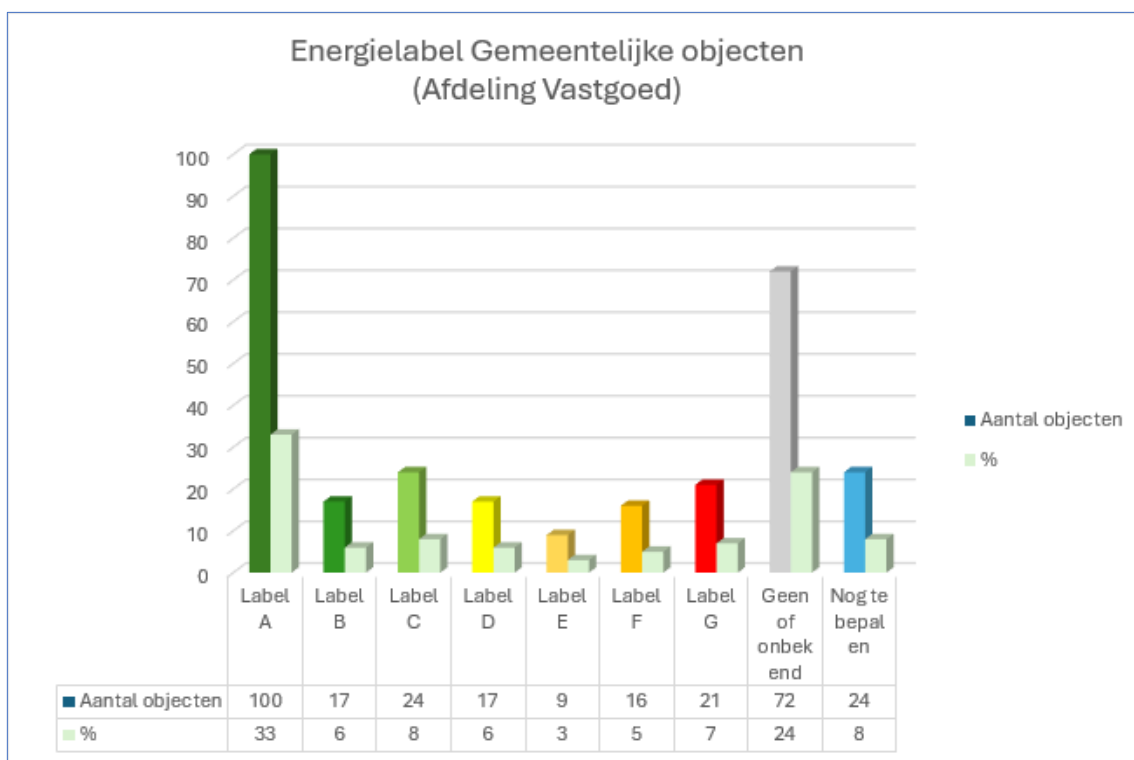
De gemeente is aardig onderweg. De enige uitzondering is Morapad 7, maar mogelijk is er sprake van verouderde informatie.

Vraag 3

Wat zijn de energielabels van het gemeentelijk vastgoed?

In het diagram hieronder zijn 300 objecten die de afdeling Vastgoed in beheer heeft verwerkt. Dit is inclusief de objecten (zoals toiletgebouwen, fietsenstalling, sportvelden en wijk tuin) die zijn vrijgesteld van het energielabel). Er zijn 72 objecten, 24% van het totaal, die geen of een onbekend label hebben. Hieronder vallen tennisbanen, scouting, sportvelden, ontmoeting en onderwijs, zwembad. Het label voor 24 objecten (8% van het totaal) moet nog bepaald worden.

In 2024 echter is veel onderhoudsachterstand uitgevoerd en de getroffen maatregelen en verbeteringen zijn hierin nog niet verwerkt. In 2025 en 2026 zullen veel labels verlopen. Onderstaand diagram betreft dus een momentopname.

⁵ Bron: [Voortgangsrapportage Energietransitie 2023](#)

Conclusies en aanbevelingen

De Rekenkamer onderschrijft de slotconclusie van Ecorys:

Concluderend stellen de onderzoekers op basis van het bovenstaande dat het toezicht op en de handhaving van de informatieplicht en de energiebesparingsplicht afgelopen jaren is toegenomen. Het budget is vergroot, het aantal controles en ingezette uren toegenomen en ook het aantal geconstateerde overtredingen is gestegen. Echter zijn er nog steeds bedrijven en instellingen die niet aan de verplichtingen voldoen of buiten beeld van de omgevings-diensten zijn. Ook voor de toekomst zullen een behoorlijk budget en capaciteit bij omgevingsdiensten nodig zijn, en wel structureel. Tegelijkertijd blijft het onduidelijk welke resultaten hier precies mee bereikt worden, doordat het zicht op het besparingspotentieel slecht is. Zolang dat het geval is, zal verantwoording van de ingezette middelen voor provincies en gemeenten (maar ook voor het Rijk) moeilijk zijn.

Toezicht en handhaving op de energiebesparingsplicht is door de gemeente belegd bij de ODH. Hoewel er geen formele opdracht is, is er op ambtelijk niveau een werkende structuur van jaarplannen en tussenrapportages. De ODH heeft zicht op het aantal bedrijven dat gehouden aan de energiebesparingsplicht en informatieplicht en gedeeltelijk op de mate waarin bedrijven zich niet aan de informatieplicht energiebesparing houden. Er is geen zicht op de resultaten van de energiebesparingsplicht in termen van bijvoorbeeld reductie CO₂ en evenmin op het besparingspotentieel bij bedrijven en instellingen. Het resultaat van de inspanning is daarmee niet vast te stellen.

Slechts een minimaal deel van de inzet van de ODH is bestemd voor toezicht op en handhaving van de energiebesparings- en informatieplicht. Omdat er op programmaniveau wordt gerapporteerd door de ODH, is voor de raad lastig een beoordeling te maken van de uitvoering van de energiebesparings- en informatieplicht. De vastgestelde KPI's gelden heel T&H. Op grond daarvan acht de Rekenkamer de raad niet in staat te sturen en te controleren op de uitvoering van de energiebesparingsplicht.

Als de raad het belangrijk vindt te sturen op de energiebesparings- en informatieplicht, zal ze de ODH moeten vragen om uitsplitsing van input en output. Ook kan de ODH inzicht bieden in het aantal opgelegde maatregelen en de momenten waarop deze zijn geïmplementeerd. Dit kan waardevolle informatie opleveren over de mate waarin bedrijven hun energiebesparingsverplichtingen naleven. De raad dient dan wel de afweging te maken tussen de meerkosten voor de informatievoorziening en de informatiebehoefte.

De toezegging dat de jaarlijkse werkplannen van de ODH met de raad worden gedeeld, wordt niet nagekomen. Als de raad daar prijs op stelt, moet zij afspraken met het college maken over de toezending.

Met betrekking tot de aanvullende vragen, stelt de Rekenkamer vast dat de gemeente nog niet helemaal voldoet aan de energiebesparings- en informatieplicht. Dit geldt slechts voor twee panden, waaronder wel het grootste pand, namelijk het Stadhuis. De uitvoering van de meeste van de nog benodigde maatregelen staan voor dit jaar op de planning. Verder voldoet de gemeente op één pand na aan de Label C verplichting. Tot slot beschikt momenteel bijna de helft van de gemeentelijke objecten over energielabel A, B of C.

De besluitvorming over de vastgoednota is vertraagd. Deze nota zou de raad inzicht moeten bieden in de manier waarop de gemeente het eigen vastgoed wil verduurzamen en welke investeringen (zowel voor de verduurzaming zelf als de monitoring) daarmee zijn gemoeid.

De voorzitter van de Rekenkamer,

Arno Geurtsen

Bijlage I

Adres	% uitgevoerde maatregelen	Opmerkingen, nog uit te voeren maatregelen
Argonstraat 45	94%	elektrische warmtepomp en PV-panelen (eerst dak aanpassen)
Amerikaweg 145	100%	GEEN
Belvederebos 270	46%	alles wordt in 2025 uitgevoerd, allemaal verlichting oude TL8 buizen
Burg. Middelberglaan 2	57%	alles wordt in 2025 uitgevoerd, allemaal verlichting oude TL8 buizen
Buytenparklaan 6-6a	94%	elektrische warmtepomp en PV-panelen (eerst dak aanpassen)
Croesinckplein 24-26	39%	Zonnepanelen , dubbelglas, verlichting, pand wordt afgesloten
Hodenpijlstraat 10-12	72%	Dubbelglas en oude verlichting, Staat op de planning in 2024/2025 uit te voeren
Irisvaart 6-8	48%	PV-panelen, verlichting, ventilatie, isolatie platte daken
Leidsewallen 80	97%	PV-panelen
Prismalaan 40	66%	PV-panelen, platte dak isolatie, verlichting, zwembadwanden isoleren, of gedeeltelijk uitgevoerd of nog niet uitvoerbaar
Rakkersveld 137	76%	elektrische warmtepomp, WTW systeem, verlichting, PV-panelen gedeeltelijk uitgevoerd de rest is nog niet uitgevoerd
Rakkersveld 143	63%	elektrische warmtepomp, verlichting, enkelglas door dubbelglas, gedeeltelijk PV-panelen
Stadshuisplein 1	100%	GEEN
Theaterplein 10	68%	Spouwmuur isolatie TVT te lang, elektrische warmtepomp, WTW systeem, waterbesparende douchekop, pv-panelen
Willem-Alexanderplantsoen 4-6	67%	Elektrische warmtepomp, verlichting, pv-panelen
Rokkeveenseweg 46	72%	spouwmuur isolatie gedeeltelijk, pv-panelen, verlichting,